

ตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของสหกรณ์ง่าย ๆ ด้วยตัวเอง

รัตติยา สวัสดิ์

นักวิชาการตรวจสอบบัญชีเชี่ยวชาญ

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 10

การตรวจสอบสุขภาพ หรือ Check up หมายถึง การตรวจสอบ การตรวจสุขภาพร่างกายอย่างละเอียด ทำไมคนเราต้องมีการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี เหตุผลหลัก ๆ ก็น่าจะเป็นเพื่อตรวจดูว่าสุขภาพร่างกายตอนนี้ของเราเป็นอย่างไรบ้าง มีปัญหาหรือมีสิ่งผิดปกติตรงไหนบ้าง เพื่อจะได้รักษาให้หายได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา ลดความรุนแรงและภาวะแทรกซ้อนของโรค รวมทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในระยะยาวอีกด้วย การตรวจสุขภาพร่างกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้คุณอุ่นใจและคลายกังวลจากปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

เมื่อเราเอาแนวคิดเรื่องการตรวจสุขภาพ หรือ Check up มาใช้กับเรื่อง**การบริหารงานสหกรณ์** สิ่งที่คุณบริหารของสหกรณ์ควรทำเป็นประจำก็คือ การ Check up หรือการตรวจตราดูสุขภาพของสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการผลิต/คุณภาพของสินค้า และเป้าหมายต่าง ๆ โดยอาจกำหนดระยะเวลาการ Check up ทุก ๆ เดือน หรือทุก ๆ ไตรมาส หรือทุก ๆ ปี ก็แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละสหกรณ์ วิธีการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินที่ง่ายที่สุดก็คือ การตรวจสุขภาพทางการเงินผ่านงบการเงินของสหกรณ์ เพราะงบการเงินคือหัวใจของสหกรณ์ การวิเคราะห์งบการเงินก็เหมือนการตรวจสุขภาพของสหกรณ์ในเบื้องต้น โดยงบการเงินที่ควรนำมาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสุขภาพ ได้แก่ งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด

งบแสดงฐานะการเงิน

บอกให้รู้ว่าสถานะหรือความมั่งคั่งของสหกรณ์เป็นอย่างไร หากสหกรณ์มีโครงสร้างฐานะทางการเงินที่แข็งแกร่ง ย่อมทำให้สามารถดำเนินธุรกิจสร้างการเติบโตได้ในระยะยาว ซึ่งในงบแสดงฐานะการเงินนี้จะแสดงให้เห็น

สินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ โดยมีสมการบัญชีสินทรัพย์ = หนี้สิน + ทุน และสิ่งที่ควร Check up ก็คือ

▶ **เงินทุนของสหกรณ์** โดย Check up ว่า สหกรณ์มีเงินทุนมาจากแหล่งใดบ้าง จากหนี้สิน หรือ ทุนของตนเอง ในสัดส่วนเท่าไร โดยใช้**อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (D/E Ratio)** มาวิเคราะห์ หากผลลัพธ์ D/E Ratio ออกมาสูง เช่น 4 เท่า 6 เท่า 10 เท่า เป็นต้น แสดงว่าสหกรณ์มีการกู้หนี้ยืมสินมาดำเนินธุรกิจมากจนเกินไป หากคุณสนใจลงทุนที่สหกรณ์นี้ ก็ควรระมัดระวัง เพราะในอนาคตสหกรณ์แห่งนี้ อาจจะมีปัญหาด้านสภาพคล่อง หรือมีผลขาดทุนสุทธิ เนื่องจากภาระดอกเบี้ยจ่ายที่เกิดขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนนี้ “ยิ่งต่ำก็ยิ่งดี” ซึ่งโดยทั่วไปแล้วไม่ควรเกิน 2 เท่า และการวิเคราะห์**อัตราผลตอบแทนต่อเงินทุน (Return On Equity : ROE)** จะแสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนจากการนำเงินมาลงทุนถือหุ้นกับสหกรณ์ อัตราส่วนนี้ “ยิ่งสูงก็ยิ่งดี”

▶ **สินทรัพย์** โดย Check up ว่า สินทรัพย์ของสหกรณ์ประกอบด้วยสินทรัพย์อะไรบ้าง โดยสามารถแบ่งออกเป็น สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง สินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง แปลงเป็นเงินสดได้เร็ว สหกรณ์ถือไว้ภายในระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี เช่น เงินสด ลูกหนี้ สินค้าคงเหลือ เป็นต้น กับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน หมายถึง สินทรัพย์ที่สหกรณ์มีไว้ในครอบครองในระยะยาว เกินกว่า 1 ปี การเรียงรายการสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงิน จะเรียงตามสภาพคล่องของสินทรัพย์ โดยสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงจะเรียงไว้ด้านบน (สภาพคล่อง หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายก็ยิ่งคล่อง) การวิเคราะห์คุณภาพของสินทรัพย์ ใช้**อัตราหมุนของสินทรัพย์ (Total Asset Turnover)** คำนวณจาก ยอดขาย/บริการ หารด้วยสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย อัตราส่วนนี้จะ

แสดงความสามารถของสหกรณ์ในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่ เพื่อบริหารหรือหมุนเวียนให้เกิดรายได้และประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ยิ่งสินทรัพย์หมุนเวียนได้เร็วมากเท่าไร ก็จะก่อให้เกิดรายได้มากยิ่งขึ้น อัตราส่วนนี้ ” ยิ่งสูงยิ่งดี ” ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าต่ำมากเกินไป อาจเป็นเพราะสหกรณ์มีสินทรัพย์ที่ไม่หมุนเวียนหรือมีสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากเกินไป

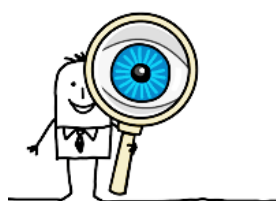
งบกำไรขาดทุน

บอกให้รู้ว่าในแต่ละงวดของการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น 1 ไตรมาส หรือ 1 ปี สหกรณ์มีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร มียอดขาย/บริการ ต้นทุนขาย/บริการ ค่าใช้จ่าย และกำไรหรือขาดทุนสุทธิเท่าไร สิ่งที่ต้อง Check up ก็คือ

▶ **รายได้** โดย Check up ว่า สหกรณ์มียอดขาย/บริการมากน้อยแค่ไหน

▶ **ค่าใช้จ่าย** โดย Check up ว่า สหกรณ์มีประสิทธิภาพในการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายดีมากน้อยแค่ไหน

▶ **กำไร** โดย Check up ว่า สหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรมากน้อยแค่ไหน การวิเคราะห์โดยใช้ **อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin)** ในการวิเคราะห์ กำไรสุทธิกับยอดขาย/บริการ คำนวณจาก กำไรสุทธิคูณด้วย 100 หารด้วยยอดขาย/บริการ ถ้าอัตรากำไรสุทธิมีผลลัพธ์สูง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับสูง ถ้าอัตรากำไรสุทธิมีผลลัพธ์ต่ำ สหกรณ์ควรวิเคราะห์หาสาเหตุและเปรียบเทียบกับปีก่อน ๆ ว่ามีรายการใดที่ผิดปกติ นอกจากนี้ควรมีการเปรียบเทียบอัตราส่วนต่าง ๆ กับสหกรณ์ที่มีขนาดเดียวกัน (Peer Group) และใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return On Asset : ROA) ในการวิเคราะห์ กำไรสุทธิกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น คำนวณจาก กำไรสุทธิคูณด้วย 100 หารด้วยสินทรัพย์ทั้งสิ้นแล้วเฉลี่ย ถ้าอัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์สูง แสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์อยู่ในระดับสูง ถ้าอัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์ต่ำ อาจเป็นเพราะสหกรณ์ยังมีการใช้สินทรัพย์ให้เกิดผลตอบแทนไม่เต็มที่

งบกระแสเงินสด

บอกให้รู้ว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องในการทำธุรกิจมากน้อยแค่ไหน มีแหล่งเงินทุนมาจากที่ไหนบ้าง และใช้เงินไปลงทุนอะไรบ้าง รวมๆ แล้วงบกระแสเงินสดนี้ทำให้มองเห็นความสามารถในการวางแผนการเงินในอนาคต ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะเกี่ยวข้องถึงการดำเนินงาน การลงทุน และการจัดหาเงินทุนของสหกรณ์ โดยข้อมูลจากงบกระแสเงินสด ทำให้เห็นถึงพฤติกรรมรายได้มาและการใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ หากสหกรณ์ใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ผู้ที่จะนำเงินมาลงทุนมีความมั่นใจได้ว่าสหกรณ์จะเติบโตในระยะยาว และสิ่งที่ควร Check up ก็คือ

▶ **กระแสเงินสดเข้า** โดย Check up ว่า เงินสดรับที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน มีจำนวนเท่าไร สมเหตุสมผลหรือไม่

▶ **กระแสเงินสดออก** โดย Check up ว่า เงินสดจ่ายจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน มีจำนวนเท่าไร สมเหตุสมผลหรือไม่

▶ **เงินสดเพิ่มขึ้นหรือลดลงในแต่ละกิจกรรม** โดย Check up ว่า สหกรณ์มีเงินสดเพิ่มขึ้นและลดลงจำนวนเท่าไร และมีสภาพคล่องเพียงพอที่จะดำเนินธุรกิจหรือไม่เพียงไร

ดังนั้น เพื่อให้สุขภาพทางการเงินของสหกรณ์ปลอดภัย และมีสุขภาพทางการเงินที่ดี การหมั่นตรวจสอบบัญชีและงบการเงินของสหกรณ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารของสหกรณ์ไม่ควรมองข้าม

กรกฎาคม 2563

อ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, การวิเคราะห์งบการเงิน, 2560.
- ตรวจสอบสุขภาพธุรกิจผ่านงบการเงิน, CU Radio สถานีวิทยุ จุฬาฯ 101.5 MHz.

อ่านบทความทั้งหมดได้ที่
คลิก -> <https://research.cad.go.th>
ร่วมส่งบทความของท่านได้ทาง
email: research@cad.go.th